

PLEC DE PRESCRIPCIONS TÈCNIQUES QUE HAN DE REGIR LA CONTRACTACIÓ DEL SERVEI D'ATENCIÓ PSICOEDUCATIVA ALS ENSENYAMENTS POSTOBLIGATORIS PEL CURS 22-23

1. ANTECEDENTS

La Direcció d'Ensenyaments Postobligatoris és la unitat del Consorci d'Educació de Barcelona (CEB) que gestiona els ensenyaments públics de la ciutat que s'ofereixen més enllà de l'etapa obligatòria. Un dels objectius clau del CEB és aconseguir una continuïtat plena en els estudis de tots i totes les joves de la ciutat fins els 18 anys i per això s'han impulsat un conjunt de mesures orientades a afavorir l'accés i la permanència a l'educació postobligatòria. Els eixos que vertebran l'actuació d'aquesta direcció són:

- Transformació educativa
- Equitat educativa
- Equivalència entre centres
- Educació inclusiva
- Plena continuïtat

L'objectiu del projecte que es presenta és, precisament, vetllar per assolir un sistema inclúsiu en els ensenyaments postobligatoris, amb la finalitat d'afavorir l'atenció de totes i tots els joves i aconseguir, així, la seva permanència al sistema educatiu i l'assoliment dels ensenyaments que estan cursant.

1.1. Dades sobre les NESE a la postobligatòria

Actualment disposem de poques dades sobre la detecció i seguiment de l'alumnat amb Necessitats Específiques de Suport Educatiu a la postobligatòria. No obstant, l'anàlisi de les dades disponibles ha permès identificar que:

- 1) Un 20% de l'alumnat que el 20-21 feia 4t d'ESO i que el 21-22 fa 1r de postobligatòria tenia una NESE informada el 20-21. A batxillerat representen el 15% mentre que a CFGM representen el 40% (majoritàriament NESE B).
- 2) Existeix una infradiagnosi de les NESE a la postobligatòria: un gran nombre d'estudiants que el 20-21 tenien informada una NESE (un 34% de NESE A i fins a un 70% de NESE B, C o altres NESE), ja no la tenen informada el curs 21-22.
- 3) El canvi de centre sembla ser un factor important a l'hora d'explicar la pèrdua de NESEs: 8 de cada 10 alumnes amb una NESE A informada el curs 20-21 i 9 de cada 10 dels que tenien una NESE B, C o altres NESE informades i que van canviar de centre, ja no tenen cap NESE informada el curs 21-22. Aquestes xifres es redueixen molt entre els i les alumnes que no canvien de centre.
- 4) Existeix un important desequilibri segons els estudis de postobligatòria: a batxillerat es manté una proporció molt superior de NESEs informades, mentre que la pèrdua a CFGM és molt superior, fins i tot quan l'alumne es queda al mateix centre.

1.2. Justificació de la proposta

El principal objectiu de la proposta és l'atenció a la salut mental dels i les joves que estudien un ensenyament postobligatori a Barcelona, concretament cicles formatius de grau mitjà i superior, grau bàsic, GESO i proves d'accés. Són diversos els estudis que mostren dades preocupants sobre la salut mental dels i les joves. Algunes de les dades més rellevants són les següents:

- L'OMS ha publicat un estudi (1) on cita que una de cada quatre persones patirà un problema de salut mental al llarg de la seva vida, el 75% dels quals passen abans dels 18 anys.
- El Consell Nacional de la Joventut de Catalunya (CNJC) ha recollit dades prou alarmants sobre la segona causa de mort entre les persones de 15 a 29 anys: el suïcidi.
- El Baròmetre de la FAD (2) indica que el 30% dels joves entre 15 i 29 anys han patit un trastorn mental (dades 2018), especialment trastorns depressius i de desordres alimentaris.
- Entre els adolescents, les taxes de depressió i ansietat han augmentat un 70% en els últims 25 anys (3).
- La depressió és la malaltia que més contribueix a la càrrega mundial de morbiditat entre els joves de 15 a 19 anys d'edat (4).

Més enllà de la constatació que la salut mental és un problema molt acusat entre la població jove, nombrosos estudis han mostrat també com les condicions materials en les que viuen les persones incideixen en la seva salut mental. En aquest sentit, lluny d'utilitzar explicacions individualitzadores de la salut mental, les persones expertes utilitzen la idea de condicionants socials de la salut mental per referir-se precisament en com l'origen econòmic i social condiciona la salut mental dels individus. Així ho exposa el Síndic de Greuges de Catalunya (5), en una referència explícita als condicionants socials de la salut mental en general, i en concret en la infància:

«d'ençà de la greu recessió econòmica que afecta la Unió Europea i, per tant, també Catalunya, s'han publicat diversos estudis que relacionen els factors socioeconòmics amb l'increment de trastorns mentals, consum d'alcohol i risc de suïcidi, i també la mortalitat relacionada en la població general».

«la probabilitat de patir un trastorn mental és més alta com més baixa és la classe social, i arriba a ser el doble en la classe social baixa en relació amb la classe social alta: un 5,4% dels infants de quatre a catorze anys en famílies de classe social inferior tenen probabilitat de patir un trastorn mental, mentre que aquesta probabilitat és només d'un 2,5% en el cas dels infants de classe social alta».

Donada aquesta situació, i recollint les necessitats i demandes del professorat d'ensenyaments postobligatoris, el Consorci d'educació de Barcelona proposa la creació d'un servei d'acompanyament als centres per abordar aquesta situació.

¹ Fundación Alicia Koplowitz (2015). *Libro blanco de la psiquiatría del niño y del adolescente*. Madrid: Origen Gráfico.

² <https://www.fad.es/planetajoven/hablemos-de-salud-mental-hoy-y-cada-dia-todos-y-todas-en-cualquier-parte/>

³ UNICEF (2011). La salud mental del adolescente: Un desafío urgente para la investigación y la inversión. *Estado Mundial de la Infancia*. Nova York: Fondo de las Naciones Unidas para la Infancia (UNICEF), p. 27-29.

⁴ UNICEF (2011). La salud mental del adolescente: Un desafío urgente para la investigación y la inversión. *Estado Mundial de la Infancia*. Nova York: Fondo de las Naciones Unidas para la Infancia (UNICEF), p. 27-29.

⁵ Síndic de Greuges de Catalunya (2014). *Informe sobre els drets de l'infant. 25 anys de la convenció: principals reptes pendents*. Barcelona: Síndic de Greuges de Catalunya.

2. OBJECTE I OBJECTIUS DEL CONTRACTE

L'objecte del contracte és la creació d'un servei d'acompanyament al professorat dels centres d'ensenyaments postobligatoris de Barcelona. L'objectiu és facilitar l'atenció de l'alumnat que presenta trastorns mentals sobrevinguts per tal d'assegurar l'implementació d'estratègies que permetin l'èxit educatiu d'aquest alumnat.

El servei consta de dues actuacions diferenciades:

- L'acompanyament del professorat per dotar-los d'estratègies metodològiques que permetin donar resposta a les necessitats educatives de l'alumnat que pateix trastorns mentals.
- L'atenció directa a alumnat que presenta algun tipus de trastorn o malestar i que necessita suport per ser derivat a un dels recursos que ofereix el sistema sanitari o d'altres recursos de salut mental de la ciutat de Barcelona.

Els objectius específics del projecte són:

- Crear 7 grups de professorat de diferents centres educatius d'ensenyaments postobligatoris en els que es realitzaran discussions de casos concrets d'alumnes per tal d'ajudar al professorat a identificar estratègies metodològiques adients a cada cas o grup classe.
- Transferir al professorat eines suficients per identificar estratègies metodològiques i propostes d'acompanyament de tutories individuals o familiars per atendre a l'alumnat que pateix trastorns mentals.
- Promoure, a través de les discussions que es generaran en els grups de treball de professorat, un enfocament metodològic que vetlli per l'aplicació dels principis del disseny universal de l'aprenentatge.
- Crear un banc de recursos per al professorat amb tots els serveis d'atenció a trastorns mentals i malestars emocionals que ofereix la ciutat de Barcelona.
- Atendre, sobre demanda, les sol·licituds d'atenció a alumnat que presenta algun tipus de malestar emocional o símptoma possiblement relacionat amb un trastorn mental.
- Derivar a l'alumnat que ho necessiti, als serveis especialitzats de salut mental que cada cas necessiti.
- Assegurar una coordinació entre els EAP de la ciutat i els centres educatius per recopilar informació sobre l'alumnat NESE A que continua ensenyaments postobligatoris.
- Recomana accions per a l'alumnat NESE A del que ja es disposa informació prèvia de l'etapa postobligatòria i que ara és en un centre públic d'ensenyaments postobligatoris.
- Treballar amb la comunitat i entitats referents del territori totes aquelles accions que ajudin a visibilitzar les actuacions del projecte.

Tots aquests objectius es situen en les següents etapes, algunes d'elles es desenvoluparan de forma simultània:

1- Presentació als centres educatius del servei.

Es realitzarà una presentació de l'equip de professionals que realitzaran aquest servei, es presentaran dels objectius així com el calendari de les actuacions.

2- Creació de 7 grups de professorat dels diferents centres d'ensenyaments postobligatoris per crear coneixement a partir de la discussió de casos.

Es crearan 7 grups de professorat on hi participaran entre 8 i 10 professors/es de diferents centres educatius. Aquest professorat serà escollit pel director/a del centre i serà una persona capaç de transmetre els aprenentatges que es generin en el grup de treball a la resta de professorat del seu centre. En els grups de treball es generaran discussions al voltant d'un cas concret per tal d'extreure recomanacions d'actuacions relacionades amb la interacció que cal fer amb l'alumnat, la tutorització i les estratègies metodològiques i possibles adaptacions que calgui fer. Aquests grups de discussió es faran en format online.

3- Creació d'un banc de recursos per al professorat.

Aquest banc de recursos ha d'incloure el mapa de recursos d'atenció a la salut mental juvenil de Barcelona, circuits i protocols d'actuació. També ha d'incloure materials per facilitar la tutoria individual de l'alumnat com ara guions estructurats d'entrevistes individuals o altres eines que puguin ser útils per acompanyar a l'alumnat.

4- Creació d'un servei d'atenció psicoeducativa per realitzar l'atenció individual a casos de trastorns sobrevinguts i per atendre casos prèviament identificats a l'ESO que necessiten un seguiment específic per facilitar propostes educatives que s'ajustin a les seves necessitats.

Es crearà un dispositiu per atendre directament a joves que necessiten una primera valoració per identificar el millor servei que els pot atendre i per identificar quina pot ser la millor resposta d'acompanyament per part del professorat, ja sigui en sessions de tutoria o d'adaptacions metodològiques. Això comporta una coordinació entre els professionals del servei psicoeducatiu i el professorat.

5- Coordinació entre el professorat del centre i els professionals que atenguin a l'alumnat.

Serà necessari establir un procés de coordinació entre els professionals que atenguin als alumnes i el professorat del centre per tal de fer un traspàs de les necessitats identificades en l'alumnat i les millors respostes que es poden aplicar des del centre.

3. DESTINATARIS DELS SERVEIS

Aquest projecte té dos destinataris diferenciats:

3.1 Professorat

El professorat de centres educatius públics d'ensenyaments postobligatoris que participaran en un dels sis grups de treball per comentar casos singulars d'alumnat que presenta algun tipus de trastorn mental sobrevingut.

El professorat que participi en aquests grups de discussió haurà de ser una persona capaç de participar activament en les discussions que mostri habilitats de comunicació i de transferència de coneixements a la resta de l'equip del seu centre educatiu.

Aquestes persones hauran d'aportar casos d'alumnes per tal que siguin objecte de discussió entre el professorat del grup.

Cada grup de discussió es reunirà un cop al mes durant 2 hores i estarà format entre 8 i 10 persones de diferents instituts.

La persona que coordini aquests grups de discussió haurà de poder dinamitzar el grup facilitant la participació de tots els membres del grup, aportant coneixements específics sobre salut mental i oferint propostes d'intervenció a l'aula que ajudin a l'alumnat a seguir els seus estudis.

3.2 Alumnat

L'alumnat dels centres educatius que presenti trastorns mentals sobrevinguts o alumnat que necessiti una primera valoració per identificar el seu malestar o bé per identificar una acció que permeti atendre millor les seves necessitats educatives.

L'atenció directa a aquest alumnat es farà sota demanda a través d'un full de demanda que emetrà el centre educatiu.

Les hores d'atenció directa a l'alumnat a cada centre venen determinades pel nombre d'alumnat del centre.

3.2.1 Centres de Formació professional

Cada centre educatiu tindrà a la seva disposició un professional de l'àmbil psicoeducatiu unes hores al mes. El nombre d'hores és proporcional al nombre d'alumnat del centre de formació professional. L'atenció directa es farà al centre educatiu en blocs de mínim 2h seguides.

Hi ha 3 tipus d'intervencions i per tal de planificar i quantificar les necessitats del servei s'estableixen un màxim d'hores d'atenció a cada centre educatiu segons la taula següent:

Tipus de centre i intervenció	Nombre d'alumnat	Hores a la setmana d'atenció directa al centre	Hores al mes d'atenció directa al centre
Gran	Més de 650 alumnes	3h/setmana	12h/mes
Mitjà	Entre 350 i 650 alumnes	2h/setmana	8h/mes
Petit	Menys de 350 alumnes	2h/ cada 2 setmanes	4h/mes

Els centres de formació professional que rebran aquest servei es detallen a la taula següent:

Taula 2 Atenció directa assignada a centres de Formació Professional

	3h/setman a	12h/mes
Centres grans		
Escola del Treball de Barcelona		
Institut Mare de Déu de la Mercè		
Escola d'Hoteleria de Barcelona		
Institut Salvador Seguí		
Institut Bonanova		

**Consorci d'Educació
de Barcelona**

Generalitat de Catalunya
Ajuntament de Barcelona

Institut la Guineueta

Institut Vall d'Hebrón

Centres mitjans

2h a la setmana 8h/mes

Institut Anna Gironella de Mundet

Institut Poblenou

EMAV

Institut Rambla Prim

Institut Joan Brossa

Institut Lluïsa Cura

Institut Narcís Monturiol

Institut Miquel Tarradell

Escola d'Art Massana

Escola d'Art Llotja

Institut Tecnològic de Barcelona

Centres petits

2h cada 2 setmanes 4h/mes

Institut Jaume Balmes

Institut de Nàutica

Institut Pedralbes

Institut Joan Salvat Papasseit

Institut Moisès Broggi

Institut Joan d'Àustria

Institut Esportiu

Institut Ferran Tallada

Institut Flos i Calcat

Institut Rubió i Tudurí

Institut Flos i Calcat

Escola d'Art La Industrial

Escola d'Art Deià

Institut de Logística de Barcelona

Addicionalment, els 5 centres que ofereixen ensenyaments de grau bàsic també disposaran d'1 hora d'atenció directa amb els alumnes.

Centres de Grau Bàsic

1h al mes

Institut la Guineueta

Institu Joan Brossa

Institut Ferran Tallada

Institut Rambla Prim

Institut Vall d'Hebron

3.2.2 Centres de formació d'adults

L'atenció directa als centres d'adults es farà sota demanda mitjançant un full de demanda per a cada cas en el que es sol·licita una intervenció.

El màxim nombre d'hores d'atenció directa a cada centre serà de 2h/mes per a cada centre d'adults. Aquesta atenció es farà a la seu del centre d'adults.

Si un centre d'adults no fa servir aquestes hores per atenció directa perquè no hi ha casos per atendre, podran emprar aquestes hores per a coordinació amb la persona professional del servei com per exemple per participar en sessions d'avaluació, en reunions de tutoria, etc on calgui la visió d'una persona professional de l'àmbit psicoeducatiu.

3.3 Coordinació entre el professorat del centre i els professionals d'atenció directa

L'entitat proveïdora haurà de destinar part de les hores del programa a coordinar-se amb el professorat per fer un retorn sobre quines són les necessitats que ha identificat en l'alumnat i com es poden atendre des del centre educatiu. S'informarà al professorat sobre possibles estratègies metodològiques per aplicar a l'aula i eines d'acompanyament.

4. RECURSOS HUMANS I FUNCIONS DEL PERSONAL

L'equip mínim que haurà d'assignar-se a aquest contracte és el següent:

- ✓ **1 coordinador/a per coordinar el projecte:** Titulació en Psicologia, Treball Social, o altre personal qualificat, la categoria del qual serà prèviament validada. Es demana que aquesta persona acrediti haver treballat 2 anys com a mínim en projectes similars.

Les funcions assignades a aquesta persona seran les següents:

- Consolidar la relació i col·laboració entre els centres educatius i l'entitat proveïdora del servei.
- Ser la persona de referència per al CEB.
- Planificar les accions i estratègies que ha de dur el tècnic/a.
- Supervisar la tasca duta a terme per part del tècnic/a.
- Establiment i elaboració del quadre d'indicadors del projecte.
- Vetllar per la recollida d'indicadors per part del tècnic/a.
- Elaboració dels informes periòdics de seguiment, de la memòria final del projecte i de l'avaluació contínua.
- Elaboració un mapa de recursos de salut mental a la ciutat de Barcelona per compartir-lo entre el professorat dels centres educatius.

- ✓ **Tècnics/ques:** Titulació de Psicologia o altre personal qualificat, la categoria de la qual serà prèviament validada. Caldrà acreditar una experiència mínima de 2 anys en projectes similars.

Les funcions assignades a aquesta persona seran les següents:

- Coordinar-se amb les persones de referència de cada centre educatiu per tal de realitzar la planificació de les atencions directes o dels grups de discussió.
- Atendre a l'alumnat que sol·licita l'atenció directa, identificar el seu malestar i proposar serveis existents al que se'l pugui derivar.
- En el cas d'alumnat menor d'edat, contactar amb la família per fer un retorn sobre la intervenció que s'ha realitzat amb l'alumne.
- Informar al professorat referent del centre educatiu de les intervencions realitzades amb l'alumnat que ha sol·licitat una atenció directa. Fer un retorn indicant quines estratègies metodològiques i d'acció tutorial es recomanen en cada cas.
- Dinamitzar els grups de discussió de professorat on es presentaran casos d'alumnes.
- Facilitar un banc de recursos amb informació útil per al professorat sobre com identificar alumnat que pot estar patint trastorns mentals.

5. LLOC DE DESENVOLUPAMENT DEL PROJECTE

Els grups de discussió del professorat es realitzaran en format online excepte la primera trobada que es farà en modalitat presencial.

L'atenció directe a l'alumnat es durà a terme en els instituts de formació professional i centres de formació d'adults que es detallaran al principi del contracte.

L'espai de treball per a les coordinacions del projecte i el material necessari per al desenvolupament del projecte correrà a càrrec de l'empresa adjudicatària.

6. SEGUIMENT I AVALUACIÓ

S'establiran reunions de seguiment periòdiques del projecte. Amb aquest objectiu es constituirà una taula de seguiment del projecte amb els següents membres:

- Consorci d'Educació de Barcelona
- Representant dels centres de Formació Professional
- Representant dels centres de Formació d'Adults
- Empresa adjudicatària

Aquesta taula de seguiment esdevindrà un espai per desenvolupar les següents funcions:

- Dissenyar, impulsar i garantir que el projecte es desenvolupi segons la seva finalitat.
- Deliberar, analitzar, valorar la implementació del projecte, les incidències detectades, els aspectes de millora i les possibles dificultats que apareguin.

En aquestes reunions, l'empresa adjudicatària haurà d'aportar tota la informació referent al desenvolupament del projecte.

Cada sis mesos l'empresa adjudicatària haurà de presentar un document memòria de l'activitat duta a terme en aquest període, així com una memòria al final del contracte.

Barcelona, 14 de maig de 2021

Tatiana Soler Pastor

Tècnica d'innovació educativa

Direcció d'Ensenyaments Postobligatoris